

Kronikleşen anakroniklikler spekülâtif büyümelerdir.

«Anakronik» Yunanca bir önek olan «ana-» ile yine Yunanca bir sözcük olan «kronos»dan türetilmiş olan, Yunanca olmayan Avrupalı dillerde ortaya çıkan bir sözcüktür. «Ana-» öneki eklendiği sözcüğün karşıladığı avrama tersliği, onda hatayı dile getirirken, «kronos» zaman için ullanılır. Bu durumda «anakronik» söz konusu zamana tersliği, o zamanda hatalılığı ifade eder. AB bir anakroniktir; yani, şimdiki amana terstir; şimdi AB'nin zamanı değildir.

Olimpiyatlarda Sovyetler Birliği'ni destekleyen birini düşünelim ve iyelim ki, bu arkadaşımız SSCB ortadan kalktıktan sonra bile üzerinde CCCP» yazan formasıyla SSCB ekiplerini çılgınca desteklemek için her olimpiyata gidip, tribünde, bir yandan gözleri SSCB ekiplerini ararken, durmaksızın SSCB ekipleri lehine sloganlar atsın. Bu arkadaşımız nakroniktir. Ancak bu anakronikliğe katılanlar zamanla çoğalabilir ve rtalıkta «CCCP» forması giyen bir sürü şahsiyet dolanabilir. Bu durum, Avrupa ve Asya'nın kuzeyi boyunca uzanan, kendince bir ilişkiler rgüsüne karşılık gelen bir ülkeyi ifade eden «SSCB»den farklı olan, çılgın fanatiklerin söz ve davranışlarından çıkarsanan yeni bir SSCB»nin oluşumuna varır.

Hemen hemen kimsede faks makinasının bulunmadığı bir zamanda faks makinası pazarlayan bir acentanın bir firmaya gittiğini düşünelim. Firma yetkilisi acentaya bu faks makinasının ne işe yaradığını soracaktır. Acenta ballandıra ballandıra makinanın marifetlerini sayacaktır. Ancak, firma yetkilisi -enayi gibi bu acentanın laflarının büyüsüne kapılıp cup diye üzerine atlamayıp- hemen hemen kimsenin faks makinasının bulunmadığı bir zamanda bütün bu marifetlerin hoş hayal olup olmadığını sorarsa, -e acenta bu, komisyonunu alacak işin ucunu bırakması olmaz- sözün konusunu değiştiremeyeceğinden, yapacağı söz zamanını değiştirmektir: Kısa süre sonra hemen hemen herkesin faks makinası bulunduracağının neredeyse kesin olduğunu söyleyecektir. Diğer yandan, bir olasılık faks makinası yaygınlaşmayabilir. Her olasılığı tek tek saymak ya da bir formülle özetlemek sözü karmaşıklaştırmanın ötesine geçmeyeceğinden olasılıkları iki ile sınırlarsak, gelecekte iki durumun olabileceği kurgulanabilir: İlk kurgu hemen hemen herkesin faks makinası bulundurması kurgusu; ikinci kurgu ise hemen hemen kimsenin faks makinası

bulundurmaması kurgusudur. Firma acentayı ciddiye alıyorsa, bir kurgu (ecnebi sözcükle söylenirse spekülasyon) yapmak durumunda kalır. Firma yetkilisi birinci kurguyu yapıyorsa, faks makinasını alacaktır ve ekonomi büyüyecektir. Yanlış anlaşılmasın ekonominin büyümesi firmanın büyümesi değildir; finansal, istatistiki hilelerle firmanın büyüdüğü gösterilse bile, firma sermayesinden yemiştir; büyüyen faks makinasının üreticisidir. Bu büyüme spekülattır; örneğin bilgisayarlar gelişip faks makinasını gereksiz kılarısa, faks makinasına boşuna yatırım yapılmış olacaktır ve söz konusu spekülattıf büyüme firmanın zararına olacaktır ya da, farklı bir tarzda söylersek, firmadan faks makinası üreticisine bir sermaye transferinden başka birşey olmayacaktır. Kronikleşen anakroniklikler spekülattıf büyümelerdir.

Türkali Mah., Beşiktaş